

Vermoeden van misbruik in en buiten de school

Versie oktober 2020

Inleiding

Binnen SBO Samuel en (V)SO Eben-Haëzer zijn we alert op veiligheid van onze leerlingen en personeelsleden. De wijze waarop we dit bewaken staat beschreven in dit document.

Dit document bestaat uit 2 delen:

- Protocol: Vermoeden van misbruik binnen de school
- Protocol: 'Vermoeden van huiselijk geweld, mishandeling, verwaarlozing en seksueel misbruik' buiten de school.

We vinden het belangrijk dat leerkrachten en onderwijsassistenten goed op de hoogte zijn van de protocollen. Hun belangrijkste taak hierbij is: observeren, signaleren, registreren en zorg delen.

De belangrijkste taak van de school is het stoppen van misbruik en passende hulp te zoeken voor zowel kind als ouders en andere betrokkenen. Om elke onderwijskundige van de scholen hiervoor de basisvaardigheden te leren verzorgen we op de eerste teamvergadering van desbetreffende school een korte bijscholing rondom het handelen van personeel t.a.v. geweld en kindermishandeling.

Daarnaast verzorgen de IB-ers 1 keer per 2 jaar een bijscholing voor nieuwe medewerkers. Om ervoor te zorgen dat alle medewerkers van de scholen alert blijven op signalering van huiselijk geweld en kindermishandeling verzorgen we 1 keer per 5 jaar een gezamenlijke nascholing. (2007-2012-2017(sociale veiligheid). 2019-2020

Bewaker van het up-to-date houden van het protocol is Loes Coppoolse

De jeugdarts van onze school, Yvonne Roskam, is aandachtsfunctionaris kindermishandeling binnen onze scholen.

Huiselijk Geweld

Onder huiselijk geweld wordt het volgende verstaan: 'Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke kring (thuis/ logeerhuis/ gastgezin) van het slachtoffer is gepleegd. Geweld betekent in dit verband aantasting van de persoonlijke integriteit. Onderscheid wordt gemaakt tussen geestelijk en lichamelijk geweld (waaronder seksueel geweld)'. Bron: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/hulp-bieden/meldcode>

In dit protocol gaat het om huiselijk geweld, waarbij kinderen en jongeren betrokken zijn. Kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld, kunnen hiervan ernstige gevolgen ondervinden. Dit valt onder kindermishandeling. Van de kinderen die leven in gezinnen waar geweld wordt gebruikt, is zeker 80 procent ook direct of indirect getuige van dat geweld.

Kinderen die opgroeien in een gewelddadig gezin voelen de spanning, horen de kreten, zien de verwondingen, willen tussenbeide springen en kunnen daardoor ernstige psychische schade oplopen. Naast het getuige zijn van geweld in de thuissituatie kunnen kinderen ook zelf het slachtoffer zijn van het geweld.

De volgende vormen van kindermishandeling worden kort toegelicht.

Vormen van kindermishandeling:

- *Lichamelijke mishandeling:*
het kind wordt geslagen, geschopt, geknepen, gebrand en dergelijke; Bij betrekkelijk 'lichte' vormen van lichamelijk geweld is er sprake van kindermishandeling als ze zich regelmatig voordoen.
- *Psychische mishandeling:*
Van psychische of emotionele mishandeling is sprake wanneer ouders of andere opvoeders met hun houding en hun gedrag afwijzing en vijandigheid uitstralen tegenover het kind. Ze schelden het kind regelmatig uit, laten het herhaaldelijk horen dat het niet gewenst is of maken het kind opzettelijk bang. Psychische of emotionele mishandeling kan ook bestaan uit denigrerende uitspraken over het kind tegenover anderen, waar het kind zelf bij is; het kind wordt afgewezen, geterroriseerd, aangezet tot afwijkend en/of antisociaal gedrag, gepest, getreiterd, gekleineerd; aan het kind worden extreem hoge

eisen gesteld, een juiste vorm van onderwijs wordt onthouden.

- *Seksuele mishandeling:*
Seksueel misbruik bestaat uit alle seksuele aanrakingen die een volwassene een kind opdringt. Door het lichamelijke of relationele overwicht, de emotionele druk, of door dwang en geweld van de volwassene kan het kind die aanrakingen niet weigeren. Ook als het kind wordt gedwongen getuige te zijn van seksuele handelingen van anderen of wordt gedwongen te kijken naar pornografisch materiaal.
- *Lichamelijke verwaarlozing:*
Lichamelijke verwaarlozing is een passieve vorm van kindermishandeling, omdat een kind daardoor niet de zorg en verzorging krijgt die het nodig heeft; het kind wordt (medische) verzorging en/of veiligheid onthouden, het kind krijgt onvoldoende voedsel en kleding.
- *Psychische verwaarlozing:*
Bij psychische of emotionele verwaarlozing schieten de ouders of opvoeders doorlopend tekort in het geven van positieve aandacht aan het kind. Daarmee negeren ze structureel de basale behoeften van het kind aan liefde, warmte, geborgenheid en steun.

Vaak komen verschillende vormen van mishandeling tegelijkertijd voor.

Kindermishandeling is:

- Elke vorm van, voor de minderjarige, bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard.
- Die ouders of andere personen, bij wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of onvrijheid staat, actief of passief, opdringen
- Waardoor ernstige schade wordt of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychische letsel. Hieronder vallen ook verwaarlozing en onthouden van essentiële hulp, medische zorg en onderwijs. Deze definitie is opgenomen in de Wet op de Jeugdzorg.

Protocol Vermoeden van misbruik binnen de school:

We onderscheiden vier vormen:

1. Misbruik van leerling door een leerling
2. Misbruik van een leerling door een personeelslid (of stagiaire)
3. Misbruik/ grensoverschrijdend gedrag van personeel onderling
4. Misbruik/ Intimidatie/ grensoverschrijdend gedrag personeel-ouders/ ouders-personeel

Ad 1: Door leerling bij andere leerling:

Wanneer er sprake is van een vermoeden van misbruik/ mishandeling bij een leerling door een andere leerling, informeert de leerkracht of OA-er direct de IB-er en de Schoolleider. Het protocol wordt dan afgewerkt zoals het hierna is beschreven. (blz. 5 t/m 19)

De IB-er onderhoudt de contacten met de ouders van beide leerlingen. Direct dezelfde dag is er een gesprek met ouders. (in elk geval telefonisch en direct de uitnodiging maken voor een gesprek op school). Samen met de ouders overleggen we welke acties we zowel thuis als op school zullen doen.

Zowel de ouders van de dader als de ouders van het slachtoffer worden op school uitgenodigd voor een gesprek (niet samen!). Contact met ouders is essentieel om de leerlingen de juiste nazorg te bieden en preventieve maatregelen te kunnen nemen zowel op school als thuis.

Verkort stappenplan:

- Melding op school door leerling (of ouder)
- Doorgeven aan schoolleider en IB-er. IB-er neemt de leiding in het proces.
- Klassenteam informeren
- Ouders bellen om ze op de hoogte te stellen van deze melding/ afspraken maken over wie welke informatie verzameld.
- Uitzoeken wat er is gebeurd; feiten verzamelen (zowel op school als thuis) (kan meerdere dagen duren)
- De leerling blijft op school komen (in overleg met ouders kan een leerling bij wijze van 'time out' een dag thuis blijven)
- Gesprek met ouders over de verzamelde feiten en de te ondernemen stappen bespreken.
- Hulp inschakelen (indien nodig)
- Registreren in ParnasSys OP van de leerling.
- Leerlingen extra 'in de gaten houden', gelegenheden voorkomen.

Ad 2: Door personeelslid bij een leerling

Een bijzonder complexe situatie is vermoeden van misbruik/mishandeling van een kind door een personeelslid of stagiaire van Speciale Scholen Kapelle.

Vermoeden van misbruik door personeelslid van de school

1 Inhoudelijk preventief beleid

- Speciale Scholen Kapelle voert een preventief beleid ten aanzien van seksueel misbruik. Alle scholen besteden aandacht aan seksuele opvoeding en het omgaan met seksualiteit binnen de school door middel van de methode 'Wonderlijk Gemaakt (Speciaal)'.

Speciale Scholen Kapelle voert preventieve activiteiten uit ten aanzien van grensoverschrijdend gedrag, door middel van deskundigheidsbevordering en agendering op werk-, team- en/of intervisiebesprekingen.

Er is een tweejaarlijkse bijeenkomst om nieuwe medewerkers bij te scholen rondom signalering van (seksueel) misbruik en uitleg te geven over het gebruik van het protocol.

Daarnaast is er 1 keer per 5 jaar een bijeenkomst rondom een deelaspect van kindermishandeling voor alle teamleden van de Scholen en de Dienst Ambulante Begeleiding

- Het beleid inzake omgaan met seksueel misbruik wordt elke twee jaar geëvalueerd en, zo nodig bijgesteld, door de leden van de CVB.

1.2 Verklaring van goed gedrag

Alle potentiële nieuwe personeelsleden en alle stagiaires van de Speciale Scholen Kapelle moeten een verklaring van goed gedrag aan de directie overleggen.

Een verklaring van goed gedrag geeft aan dat op grond van onderzoek bij justitie, in relatie met het I doel van de verklaring, in dit geval het werken binnen de school, niet is gebleken dat er bezwaar bestaat tegen het genoemde doel. In geval van gebleken aangifte of veroordeling van seksueel misbruik door de betreffende persoon zal de verklaring geweigerd worden. Dit wordt meegedeeld aan de betreffende persoon en niet aan de instelling, die een dergelijke verklaring vraagt. Mocht het beoogde personeelslid/ de stagiair de verklaring niet kunnen/willen geven, dan wordt het personeelslid niet in dienst genomen.

Ook stagiaires vanuit Driestar en Hoornbeek dienen een geldig VOG in te leveren. Dit is afgestemd met deze twee onderwijsinstellingen.

Vrijwilligers werken altijd onder verantwoordelijkheid en onder toezicht van een personeelslid, daarom vragen we van vrijwilligers geen VOG.

1.3 Personeelsbeleid

Het protocol seksueel misbruik wordt aan alle medewerkers ter kennis gesteld.

Bij sollicitatieprocedures komt de (beroeps) houding van de kandidaat aan de orde. Met name gaat het dan om het respectvol omgaan met kinderen.

1.4 Voorzieningen voor ouders en kinderen

De school informeert de ouders over het, in het kader van het pedagogisch beleid, gevoerde beleid inzake seksualiteit en over het feit dat de Speciale Scholen Kapelle een protocol Vermoeden van huiselijk geweld, mishandeling, verwaarlozing en seksueel misbruik heeft. Dit gebeurt via de schoolgids en de website.

Voor ouders moet duidelijk zijn bij wie ze een klacht kunnen indienen. Hiertoe heeft de school een klachtenprocedure. Deze procedure wordt uitgelegd in de schoolgids en op de website.

2 Meldingsprocedure

Binnen de Speciale Scholen Kapelle bestaat een algemene meldingsplicht voor klachten over of signalen van (seksueel) misbruik door een medewerker. Deze meldingsplicht is als volgt uitgewerkt:

2.1 Melding door het kind/de leerling

Als de melding van (seksueel) misbruik afkomstig is van de leerling, is opvang en steun voor de leerling het eerste aandachtspunt. Degene bij wie zich het slachtoffer meldt, mag nooit beloven dat hij/zij het aan niemand anders zal doorvertellen. De persoon bij wie de klacht wordt gemeld is verplicht dit te melden bij de verantwoordelijke leidinggevende (die op zijn/haar beurt de directie informeert). IB-er en Schoolleider. Sommige leerlingen kunnen niet zelf melding maken van (seksueel) misbruik doordat de benodigde taalontwikkeling hiervoor te laag is, zij laten juist in gedrag signalen zien die de leerkracht en de OA-er moeten opmerken en bespreken met IB-er. Waarna er actie kan ondernomen worden.

2.2 Melding door de ouder

Als de melding van de ouder(s) komt, zal uitgezocht worden over welke informatie de ouder beschikt en waar de melding op gebaseerd is. De persoon bij wie de klacht wordt gemeld is verplicht dit direct te melden bij de Schoolleider en de IB-er.

2.3 Melding door een collega

Wanneer een medewerker seksueel misbruik door een collega constateert, is hij/zij verplicht dit te melden aan de Schoolleider. Die vervolgens direct meldt bij de Bestuurder en de IB-er.

2.4 Melding door derden

Als de melding van derden komt, wordt eveneens uitgezocht over welke informatie deze precies beschikken en waar deze informatie op gebaseerd is. De persoon bij wie de klacht wordt gemeld is verplicht dit te melden bij de Schoolleider, die vervolgens de IB-er informeert.

2.5 Melding aan het bestuur

Een bijzondere situatie betreft het geval dat de klacht het gedrag van de directie zelf betreft. In dat geval zal contact worden opgenomen met het bestuur van de school.

3 De procedure bij vermoeden van misbruik en seksuele intimidatie

3.1 Informeren en bespreken

Wanneer er sprake is van vermoeden van misbruik/mishandeling van een leerling door een personeelslid informeert de leerkracht of OA-er direct de IB-er en de schoolleider. Er is diezelfde dag overleg met degene die vermoedens heeft én de IB-er, Schoolleider en Bestuurder. In dit overleg wordt stap 1 van het protocol: Informeren uitgevoerd. Concrete beschrijving van de vermoedens worden dan op papier gezet. Daarna is er overleg door de Bestuurder en de Schoolleider over de vervolgstappen richting het personeelslid die de vermoedelijke dader is.

De leerkracht /OA-er die vermoeden heeft geuit moet zich gesteund voelen door het MT. De Schoolleider is verantwoordelijk voor de nazorg van leerkracht /OA-er die vermoeden geuit heeft.

Nazorg van de leerling is verantwoordelijkheid van de IB-er.

Nazorg vermoedelijke dader is de verantwoordelijkheid van de Bestuurder.

3.2 Wettelijke procedure

De procedure die het bevoegd gezag moet volgen bij seksueel misbruik en seksuele

intimidatie door personeelslid is in de wet vastgelegd. De wet verplicht het bevoegd gezag onmiddellijk te overleggen met de vertrouwensinspecteur.

Is de conclusie na overleg tussen bevoegd gezag en vertrouwensinspecteur dat er sprake is van een redelijk vermoeden, dan doet het bevoegd gezag direct aangifte bij de politie. Vooraf stelt het bevoegd gezag de betrokken leerling en de ouders van deze leerling op de hoogte. Mogelijke bedenkingen van betrokken ouders en leerlingen ontslaat het bevoegd gezag niet van de verplichting tot het doen van aangifte.

Ouders dienen er op te worden gewezen dat zij ten alle tijden ook zelf aangifte bij de politie kunnen doen.

Maatregelen naar aanleiding van een melding

- De directie neemt vanaf het moment van melding de nodige en gepaste maatregelen die er op gericht zijn verdere contacten tussen betrokken leerling en medewerker te voorkomen.

Al naar gelang de ernst van de melding beslist de directie in overleg met bevoegd gezag en vertrouwensinspecteur of de vermeende dader hangende het onderzoek met onmiddellijke ingang, op non-actief wordt gesteld of geschorst voor een termijn van maximaal 4 weken (CAO artikelen 3.13 t/m 3.16).

- Indien na justitieel onderzoek is gebleken dat er een klacht is ingediend op valse gronden, kan het bevoegd gezag de betrokken medewerker een rehabilitatietraject aanbieden.
- Het bevoegd gezag kan dan tevens maatregelen nemen jegens de leerling, die valselijk beschuldiging heeft geuit. Dit kan variëren van de eis dat excuses worden aangeboden tot schorsing of verwijdering.
- Indien na justitieel onderzoek blijkt dat de klacht gegrond is, kan afhankelijk van de ernst van het vergrijp overgegaan worden tot een beëindiging van de arbeidsovereenkomst.

4 Communicatie

- De directie legt, tijdens en na het onderzoek, de grootst mogelijke terughoudendheid aan de dag t.a.v. het bespreken van het gemelde met anderen, in het belang van klager en aangeklaagde.
- In geval van journalistieke belangstelling voor mogelijk seksueel misbruik of vermoedens/geruchten daaromtrent dienen alle contacten met de pers via de Bestuurder te lopen.
- De Bestuurder draagt zorg voor het informeren van betrokken personen en instanties over het onderzoek. Dit wordt met grootst mogelijke zorgvuldigheid gedaan.

Ad 3: Misbruik/ grensoverschrijdend gedrag van personeel onderling:

Wanneer er sprake is van misbruik/ grensoverschrijdend gedrag door een collega is het van belang dat hier snel en adequaat op gereageerd wordt zodat beide medewerkers hun werk kunnen blijven uitvoeren. Is dit niet mogelijk, dan moeten er juridische stappen ondernomen worden om een arbeidsovereenkomst te kunnen ontbinden. Goede documentatie is hierbij van groot belang. Veiligheid van personeelslid is uitgangspunt voor het handelen.

1. Personeelslid meldt bij directielid (liefst schoolleider) dat hij/zij geconfronteerd is met grensoverschrijdend gedrag door een collega.
2. Teamleider (of ander MT lid, die signaal doorrijgt) regelt overleg met Bestuurder, Schoolleider om samen stappenplan uit te gaan voeren (diezelfde dag). Bestuurder en schoolleider (teamleider DAB) voeren samen volgende gesprekken: (3 en 4). Overleggen of de vertrouwenspersoon er bij betrokken moet worden.
3. Gesprek met collega die gemeld heeft (slachtoffer) : Doel: informatie verzamelen. - - -
 - Duidelijke (feitelijke) beschrijving maken van wat er gebeurd is.
 - Veiligheidsbeleving van personeelslid beschrijven.
 - Hulpvraag: Wat is er nodig om voor dit personeelslid de veiligheid te waarborgen? Welke hulp heeft collega nodig?
 - Veiligheidsbeleving in kaart brengen
4. Gesprek met collega die 'beschuldigt is van misbruik/grensoverschrijdend gedrag'. Doel: confrontatie met 'feiten van slachtoffer'. Aanzet tot 'nadenken en gedragsverandering'.
 - Feiten van het gesprek met 'slachtoffer' voorleggen
 - Reactie vragen op deze feiten
 - Bezinning en reflectie op gedrag
 - Wat is er nodig om dit gedrag te stoppen?
5. Bezinning van MT op vervolgstappen: Gesprek MT (delegatie) met bestuur.
 - Hoe informeren we het team? De ouders?
 - Hoe kunnen we herhaling voorkomen?
 - Kunnen medewerkers allebei op school blijven werken na deze situatie?
 - Onderzoek naar: Zijn er nog meer incidenten geweest die nog niet gemeld zijn?
 - Overwegen: externe hulp inschakelen/ onderzoek door derden laten doen?
 - Zijn er juridische consequenties? Zo ja, dan altijd extern bureau inschakelen (VGS/Restment)
 - Vervolgstappen bepalen voor beide medewerkers.
6. Uitwerking van 5. En terugkoppeling naar bestuur. In geval van juridische procedure worden de gesprekken met Bestuurder en ander lid van het bestuur gevoerd. Wanneer beide collega's op school blijven werken, nazorg regelen. 1^e Drie maanden: maandelijks individueel gesprek schoolleider en medewerker. Na 3 maanden: periodiek gesprek om de maand. (3 keer) daarna bepalen of er nog gesprekken nodig zijn of niet.

Aandachtspunten:

Maatregelen naar aanleiding van een melding

- Al naar gelang de ernst van de melding beslist de directie in overleg met bevoegd gezag en vertrouwensinspecteur of de vermeende dader hangende het onderzoek met onmiddellijke ingang, op non-actief wordt gesteld of geschorst voor een termijn van maximaal 4 weken (CAO artikelen 3.13 t/m 3.16).
- Indien na justitieel onderzoek is gebleken dat er een klacht is ingediend op valse gronden, kan het bevoegd gezag de betrokken medewerker een rehabilitatietraject aanbieden.
- Het bevoegd gezag kan dan tevens maatregelen nemen jegens het personeelslid, die valselijk beschuldiging heeft geuit. Dit kan variëren van de eis dat excuses worden aangeboden tot schorsing of verwijdering.
- Indien na justitieel onderzoek blijkt dat de klacht gegrond is, kan afhankelijk van de ernst van het vergrijp overgegaan worden tot een beëindiging van de arbeidsovereenkomst.

Communicatie

- De directie legt, tijdens en na het onderzoek, de grootst mogelijke terughoudendheid aan de dag t.a.v. het bespreken van het gemelde met anderen, in het belang van klager

- en aangeklaagde.
- De Bestuurder draagt zorg voor het informeren van betrokken personen en instanties over het onderzoek. Dit wordt met grootst mogelijke zorgvuldigheid gedaan.

Ad 4: Misbruik/ grensoverschrijdend gedrag personeel-ouders/ ouders-personeel

Wanneer er sprake is van misbruik/grensoverschrijdend gedrag van **personeelslid richting ouder(s)**, komt de melding via de ouder binnen. Belangrijk is dat de ouder zich gehoord voelt. En dat er op korte termijn actie ondernomen wordt om vertrouwen van de ouders terug te krijgen.

Stappenplan:

1. Melding komt binnen bij personeelslid. Deze gaat naar schoolleider en meldt diezelfde dag de klacht van de ouder. (in geval dat schoolleider beschuldigd wordt, gaat personeelslid naar Bestuurder).
2. Schoolleider overlegt met bestuurder over het stappenplan.
3. Ouders worden op school uitgenodigd (op korte termijn!) voor gesprek met schoolleider en bestuurder. Doel van dit gesprek:
 - Feiten verzamelen
 - Ouders serieus nemen en zich 'gehoord voelen'
4. Gesprek met Schoolleider en bestuurder met beschuldigde werknemer. confrontatie met 'feiten van slachtoffer'. Aanzet tot 'nadenken en gedragsverandering'.
 - Feiten van het gesprek met 'slachtoffer' voorleggen
 - Reactie vragen op deze feiten
 - Bezinning en reflectie op gedrag
 - Wat is er nodig om dit gedrag te stoppen?
5. Bezinning van MT op vervolgstappen: Gesprek MT (delegatie) met bestuur.
 - Hoe informeren we het team? De ouders
 - Hoe kunnen we herhaling voorkomen?
 - Kan de medewerker op school blijven werken na deze situatie?
 - Onderzoek naar: Zijn er nog meer incidenten geweest die nog niet gemeld zijn?
 - Overwegen: externe hulp inschakelen/ onderzoek door derden laten doen?
 - Zijn er juridische consequenties? Zo ja, dan altijd extern bureau inschakelen. (VGS/ Restment)
 - Vervolgstappen bepalen voor de medewerker.
6. Uitwerking van 5. En terugkoppeling naar bestuur en naar betrokken ouder(s). Na 1 maand, 3 maanden contact met ouders opnemen als nazorg. Hoe hebben ouders zich gesteund gevoeld. Wat kon anders/beter? Hebben ouders (weer) vertrouwen in de school?

Wanneer er sprake is van misbruik/grensoverschrijdend gedrag van **ouders naar personeelslid** toe, is het belangrijk dat het personeelslid zich gesteund voelt door directie en ondersteuning krijgt in gesprek met deze ouder(s). Daarnaast moeten ouders duidelijk de boodschap krijgen dat we binnen de scholen een werkrelatie hebben met ouders en dat we als school professioneel hierin handelen en hierin medewerking van ouders verwachten.

Stappenplan:

1. Personeelslid meldt het gedrag van ouder(s) bij schoolleider.
2. Schoolleider overlegt met bestuurder over het stappenplan.
3. Gesprek met personeelslid, schoolleider en bestuurder (diezelfde dag)

Doel van dit gesprek:

 - Feiten verzamelen
 - Personeelslid serieus nemen en zich 'gehoord voelen'
4. Gesprek met Schoolleider en bestuurder met ouder(s). Confrontatie met 'feiten van slachtoffer'. Aanzet tot 'nadenken en gedragsverandering'.
 - Feiten van het gesprek met 'slachtoffer' voorleggen
 - Reactie vragen op deze feiten
 - Bezinning en reflectie op gedrag

- Wat is er nodig om dit gedrag te stoppen?
5. Bezinning van MT op vervolgstappen:
- Vervolggesprekken (BOP/contactavond/ouderbezoek) samen voeren met schoolleider.
6. Nazorgtraject voor personeelslid
- Na 1 maand, 3 maanden contact met ouders opnemen als nazorg. Hoe hebben ouders zich gesteund gevoeld. Wat kon anders/beter? Hebben ouders (weer) vertrouwen in de school?

Aandachtspunten:

Maatregelen naar aanleiding van een melding

- Al naar gelang de ernst van de melding beslist de directie in overleg met bevoegd gezag en vertrouwensinspecteur of de vermeende dader hangende het onderzoek met onmiddellijke ingang, op non-actief wordt gesteld of geschorst voor een termijn van maximaal 4 weken (CAO artikelen 3.13 t/m 3.16).
- Indien na justitieel onderzoek is gebleken dat er een klacht is ingediend op valse gronden, kan het bevoegd gezag de betrokken medewerker een rehabilitatietraject aanbieden.
- Het bevoegd gezag kan dan tevens maatregelen nemen jegens het personeelslid, die valselijk beschuldiging heeft geuit. Dit kan variëren van de eis dat excuses worden aangeboden tot schorsing of verwijdering.
- Indien na justitieel onderzoek blijkt dat de klacht gegrond is, kan afhankelijk van de ernst van het vergrijp overgegaan worden tot een beëindiging van de arbeidsovereenkomst.

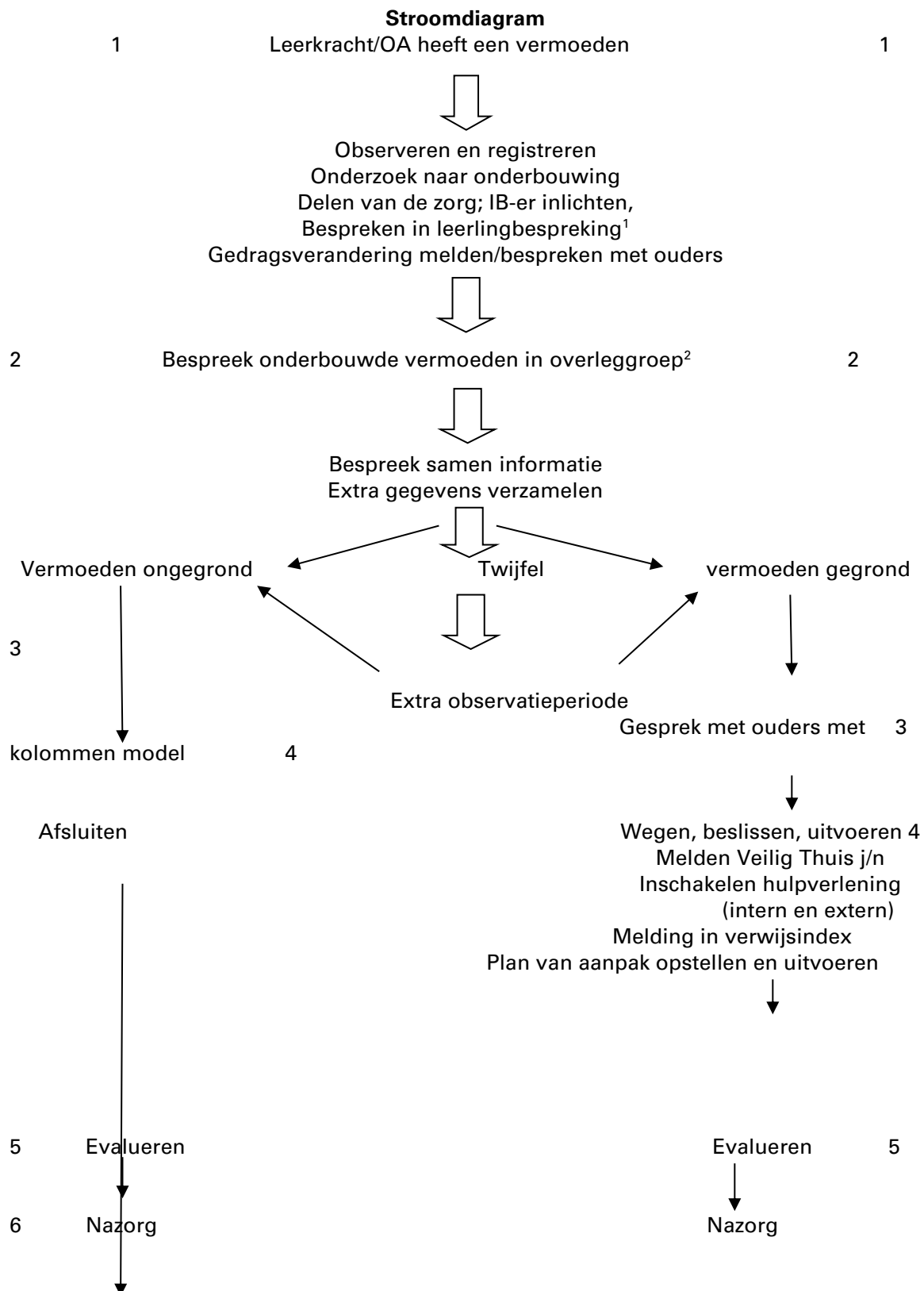
Communicatie

- De directie legt, tijdens en na het onderzoek, de grootst mogelijke terughoudendheid aan de dag t.a.v. het bespreken van het gemelde met anderen, in het belang van klager en aangeklaagde.
- De Bestuurder draagt zorg voor het informeren van betrokken personen en instanties over het onderzoek. Dit wordt met grootst mogelijke zorgvuldigheid gedaan.

Protocol: Vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling

Dit protocol wordt gebruikt wanneer er vermoedens zijn van huiselijk geweld of mishandeling van een leerling in een situatie buiten school.

1 Leerlingbespreking= SBO: LB, (V)SO: BOP én LB

2 Overleggroep= gedeelde CVB; jeugdarts, maatschappelijk werker én per school de orthopedagoog en de IB-er.

VERMOEDEN

OVERLEG

**GESPREK MET
OUDERS**

**WEGEN, BESLISSEN,
UITVOEREN**

EVALUATIE

NAZORG

Stappenplan bij een vermoeden van huiselijk geweld/ kinder mishandeling

Fase 1: de leerkracht/OA heeft een vermoeden

Doel: in kaart brengen van signalen en collegiale consultatie

- Wanneer je als leerkracht/OA-er vanuit het verhaal van het kind een duidelijke aanwijzing krijgt over vermoeden van huiselijk geweld, c.q. kindermishandeling, overlegt de lkr/OA-er die dag met IB-er omdat het relevant kan zijn om die zelfde dag actie te ondernemen naar ouders. Overleg met de IB-er over de vraag wie er contact met ouders opneemt (in principe is de leerkracht dit).
- SBO: Als er een vermoeden bij de vertrouwenspersoon is, dan bespreekt deze dit met de IB-er.
- Observeren, registreren; gegevens vermelden in groepsmap
- Verandering in gedrag doorgeven aan ouders, na overleg met IB-er.
- Delen van de zorg; IB-er inlichten → IB maakt inschatting op welke termijn er acties ondernomen moeten worden. IB-er kan indien nodig, direct de overleggroep bij elkaar roepen. Indien dit niet nodig is, verder observeren/verzamen en op eerstvolgende LB/BOP bespreken. Bespreekformulier in Bijlage 3a gebruiken om zorgen/probleem in kaart te brengen. onderzoek naar onderbouwing m.b.v. signalenlijst huiselijk geweld/kinder mishandeling voor LB/BOP lijst invullen.
- Bespreken op eerstvolgende leerlingbespreking.

Fase 2: de leerkracht/OA bespreekt zijn onderbouwde vermoeden in de overleggroep

Doel: collegiale consultatie en ernst afwegen

- Bespreken van informatie a.d.h.v. Bespreekformulier overleggroep (bijlage 3a) en leidraad bespreking overleggroep (bijlage 3b)
 - Risico's en ernst van de situatie inschatten en beschrijven a.d.h.v. lijst Baeten en Willems (bijlage 4) en 'Vlaggensysteem van Frans/Franck' gebruiken om ernst van misbruik in te schatten bij vermoeden van seksueel misbruik
 - (Eventueel) extra gegevens verzamelen
 - Plan van aanpak opstellen
- Gegevens archiveren door IB-er op H-schijf
 - Gedragsverandering melden/ bespreken met ouders

Fase 3: gesprek met ouders om meer informatie te verzamelen

- 3 kolommenmodel invullen
- 2 of 3 personen vanuit school
- Aangeven dat de jeugdconsulent van de gemeente betrokken wordt, om te kijken welke hulp er ingezet kan worden.

Fase 4: wegen a.d.h.v. 3 kolommen-model en beslissen (plan van aanpak opstellen) en uitvoeren (Plan van aanpak)

-Jeugdconsulent uitnodigen op dit gesprek, zodat deze mee kan wegen én direct betrokken is om hulpverlening op gang te krijgen.

* Melding Veilig Thuis

- uitsluitend in crisissituaties melden bij:
 - de politie of
 - de Raad voor de kindbescherming

informereren MT over 'melding'

* Inschakelen hulpverlening (intern en extern)

Mogelijkheden hulpverlening onderzoeken:

- consulteren Veilig Thuis
- onderzoek jeugdarts
- registreren in VRI
- diagnostisch onderzoek
- gesprek met de schoolmaatschappelijk werker
- externe hulpverlening inschakelen

Afwegingskader in de meldcode kindermishandeling is formeel verspreid. Zie:

https://www.poraad.nl/files/themas/school_kind_omgeving/afwegingskader_bij_meldcode_kindermishandeling.pdf

- Plan van aanpak opstellen en uitvoeren

Fase 5: evalueren

Doel: effect hulp onderzoeken

- de overleggroep evalueert en stelt zonodig bij

Fase 6: nazorg

Doel: voorkomen herhaling

- blijf het kind volgen
- eventueel overleggroep bijeenroepen

NB: Wanneer ouders/verzorgers zelf op school melden dat er sprake is (geweest) van misbruik volgen we het traject in fase 2. (Leerkracht/OA informeert IB-er direct na melding.) Overleggroep is dan kleiner. Bestaat minimaal uit Leerkracht/OA en IB-er; afhankelijk van de situatie kan de overleggroep uitgebreid worden. Belangrijkste taken zijn: gesprek met ouders, doorverwijzen naar hulpverlening en het blijven volgen van de leerling.

Fase 1: de leerkracht/onderwijsassistent heeft een vermoeden

De bron van het vermoeden van kindermishandeling en huiselijk geweld kan zijn:

- A Leerkracht/OA heeft een vermoeden;
- B Iemand (bijvoorbeeld een ander kind) vertelt de leerkracht/OA een zorgwekkend verhaal over een kind uit zijn/haar klas;
- C Een kind neemt de leerkracht/OA in vertrouwen over de eigen situatie.

Ad A/B Als de leerkracht/OA een vermoeden heeft, of een ander vertelt de leerkracht/OA een zorgwekkend verhaal over een kind uit de klas, dan:

- Observeert de leerkracht/OA het kind gedurende een aantal dagen heel goed, let hierbij op opvallend gedrag, verandering in gedrag, lichamelijke klachten zoals buikpijn, opvallend angstig, veel huilen. Kijk ook goed naar de ouder-kind relatie (zie bijlage 2: signalenlijst).
- Bespreekt de leerkracht in een gesprek met de IB-er het "niet-pluisgevoel".
- Noteert de leerkracht/OA de signalen die bij de leerling opmerkt worden in de groepsmap, leerlinggedeelte. (datum: bijzonderheden, signaal). Dit worden de persoonlijke aantekeningen van de leerkracht/OA (zie ook observatiepunten in bijlage 1);
- Overlegt de leerkracht/OA met de IB-er om de zorg te delen. En zoekt de leerkracht/OA overleg met mensen die informatie kunnen geven over het kind of de thuissituatie, zoals een collega, een andere leerkracht/OA die het kind of het gezin kent, of de leerkracht/OA die een broertje of zusje in de klas heeft, de jeugdarts of de schoolmaatschappelijk werker.
- Vullen leerkracht/OA en IB-er de signalenlijst huiselijk geweld/ kindermishandeling.
- Blijft de leerkracht/OA aan de vertrouwensrelatie met het kind bouwen;
- Bepalen leerkracht/OA en IB-er een tijdslimiet voor deze fase (maximaal één maand).
- Agendeert de IB-er het probleem op de eerstvolgende leerlingbespreking; voor SBO wordt er extra leerlingbespreking ingelast.

Ad C Als een kind de leerkracht/OA in vertrouwen neemt, dan:

- Luistert deze rustig naar hetgeen het kind te vertellen heeft en reageert hij/zij niet al te emotioneel of paniekerig en zonder waardeoordeel. Neem het kind serieus en spreekt uw zorgen uit.
- Noteert de leerkracht/OA wat het kind verteld heeft in de groepsmap bij het leerlinggedeelte. Dit worden uw persoonlijke aantekeningen.
- Houdt de leerkracht/OA contact met het kind en vraagt ook wat het kind zelf zou willen;
- Zie verder ad A/B.

Aan het einde van deze fase besluit nemen op de leerlingbespreking:

1. Het vermoeden is onterecht/ongegrond

Er is een andere reden voor het gesignaleerde gedrag. Zoek uit wat er wel aan de hand is en blijf alert.

2. Er is twijfel over/geen bevestiging van het vermoeden

Blijf nauwkeurig registreren wat bij het kind opvalt of wat verteld wordt.

Na twee maanden wordt het kind opnieuw besproken op de leerlingbespreking.

3. Het vermoeden wordt bevestigd of versterkt

Dit wordt ingebracht in de overleggroep (gedeelde CVB) (door naar fase 2).

Inschatting maken op welke termijn dit probleem besproken moet worden in de overleggroep. IB-er roept overleggroep bij elkaar, of brengt probleem in voor eerstvolgende CVB vergadering.

Aanbevelingen fase 1: de leerkracht/onderwijsassistent heeft een vermoeden

- Vertrouw op uw intuïtie en houd dat niet voor uzelf: praat erover. U heeft tenslotte niet voor niets een niet-pluis gevoel.
- Ga niet overhaast te werk. Wie iets wil bereiken moet zorgvuldig handelen. Betrek anderen tijdig en niet pas dan, wanneer het voor u 'zo niet langer kan': dan bent u te lang zelf bezig geweest en geeft u anderen niet de tijd rustig aan het werk te gaan.
- Geef veranderingen in het gedrag vroegtijdig door aan ouders. Vraag of zij deze verandering herkennen. Gebruik hiervoor de normale oudercontacten. Via contactschrift, telefonisch contact of op ouderbezoek.
- Accepteer kindermishandeling en huiselijk geweld als één van de vele mogelijke oorzaken van onverklaarbaar/ opvallend gedrag van een kind. Probeer in deze fase het beeld completer te krijgen. Speel geen politieagent: het is niet de taak van de leerkracht/OA om spoorwerk naar de dader te doen. Ga uit van een patroon aan signalen, uitgezonden door het kind of door een derde. Blijf (het gedrag van) het kind aandachtig volgen, dat wil zeggen observeren en zo feitelijke mogelijk noteren wat je ziet en hoort, maar voorkom een uitzonderingspositie van het kind.
- Ga zorgvuldig om met de privacy van het kind en van de ouders
- Indien een kind u in vertrouwen neemt, beloof dan nooit aan het kind absolute geheimhouding. Beloof dat u geen volgende stap zult nemen zonder dat met het kind besproken te hebben. Steun het kind in het feit dat het zijn geheim verteld heeft. U kunt in dit gesprek doorvragen of het kind zich veilig voelt en of het zelf ook geslagen wordt. Maak eventueel met het kind een veiligheidsplan. Daarin is opgenomen hoe het kind zich het beste in veiligheid kan brengen (bijvoorbeeld naar kamer gaan, naar vriendje etc.)
- Het vertrekpunt van uw inzet blijft de zorg die u, met de ouders, voor het kind hebt.

Fase 2: de leerkracht/OA bespreekt zijn onderbouwde vermoeden in een overleggroep

- Na de leerlingbespreking neemt de IB-er initiatief om de overleggroep bijeen te roepen. De overleggroep bestaat uit: leerkracht/OA en leden van de CVB:
 - Leerkracht/OA
 - Bovenschools Zorgmanager
 - Jeugdarts
 - Schoolmaatschappelijk werker
 - Orthopedagoog (van de school)
 - IB-er (van de school)
- De IB-er is verantwoordelijk voor de coördinatie en de voortgang en de archivering
- Probleem bespreking in de overleggroep. Bij de fase van probleemverheldering kan gebruik gemaakt worden van het observatieformulier; bijlage 1. De overleggroep vult gezamenlijk het Bespreekformulier overleggroep in; bijlage 3a en 3b (IB-er heeft met leerkracht en OA-er hierin voorwerk gedaan door bekende gegevens in te vullen). De IB-er verzamelt en archiveert deze verslaglegging en maakt de besluitenlijst van het gesprek in de overleggroep.
- Inschatten van risico's en ernst van de situatie; a.d.h.v. de lijst Baeten en Williams; bijlage 4.
- De IB-er let ook op de tijd en stelt een tijdslimiet voor deze fase.
- Indien nodig neemt de IB-er contact op met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling om advies te vragen voor vervolgstappen (AMK). Dit kan anoniem.

Aan het eind van deze fase besluitvorming over:

- Als de overleggroep **geen bevestiging** van het vermoeden heeft, maar het gedrag heeft bijvoorbeeld een andere oorzaak, dan:
 - blijven leerkracht/OA en CVB-leden alert.
 - blijft de leerkracht/OA bouwen aan de vertrouwensrelatie met het kind;
 - wordt de leerling (over dit gedrag) besproken op de volgende leerlingbespreking én op de volgende CVB-vergadering.
- Indien er twijfel is of er bestaat een **redelijk vermoeden** van huiselijk geweld/ kindermishandeling, dan moet de overleggroep beslissen wie er gesprek met ouders gaat voeren om meer informatie te krijgen (2-3 personen) (door naar fase

Aanbevelingen fase 2: de leerkracht/OA bespreekt zijn onderbouwde vermoeden in een overleggroep

- Zodra een overleggroep is gevormd, draag je samen de verantwoordelijkheid. Het is dan ook heel belangrijk steeds te overleggen voordat er iets wordt ondernomen.
- Privacy: wanneer persoonlijke aantekeningen zijn gemaakt, is het belangrijk deze goed op te bergen, het liefst zonder naam. Zodra het mogelijk is, worden deze aantekeningen weer vernietigd.
- De taak van de school met betrekking tot huiselijk geweld/ kindermishandeling ligt met name op het terrein van het signaleren en doorverwijzen. De school moet signalen verzamelen en deze bespreekbaar maken bij de ouders. En doorverwijzen naar de verantwoordelijke instanties. De school draagt verantwoording in de informatievoorziening. Ze moet zorgen dat de informatie komt op de plaats waar daadwerkelijk hulp gegeven kan worden. (hulpverlenende instanties)
- De school is niet verantwoordelijk voor de verandering van de situatie zelf, of voor de hulpverlening thuis. Ouders blijven te allen tijde verantwoordelijk thuis.

Fase 3: gesprek met ouders a.d.h.v. 3 kolommen model

In fase 2 is besloten tot een gesprek met ouders.

In deze fase wordt het gesprek voorbereid en gaan we met minimaal 2 personen en maximaal 3 personen met ouders in gesprek.

Het gesprek vindt op school plaats.

Tijdens het gesprek wordt het 3 kolommenformulier ingevuld zodat we inzicht krijgen in de zorgen die er zijn én kijken welke krachten er zijn die we kunnen inzetten (Wat gaat er goed) om de situatie te veranderen.

Aan het einde van het gesprek wordt naar ouders toe aangegeven dat we de leerling in de overleggroep CVB bespreken en dat we de ouders informeren na dit overleg over mogelijke vervolgstappen om de situatie te verbeteren.

Gesprek met de ouders

- Overleg binnen de overleggroep, welke personen het beste met de ouders kunnen spreken. (2 of 3 vanuit school is voldoende)
- De IB-er is in principe altijd bij het gesprek; eventueel eigen leerkracht. (afwegen of het in die situatie handig is)
- Overleg waar het gesprek gevoerd wordt; op school of thuis.
- Bereid het gesprek goed voor in de overleggroep (zie aanbevelingen).
- Vul het 3 kolommenformulier zo volledig mogelijk in en verspreid dit naar ouders en overleggroep
- Geef naar ouders aan dat de overleggroep zal vergaderen over verdere stappen en mogelijke hulpverlening. En geef aan wanneer ouders hierover informatie krijgen.

Aan het eind van deze fase is er:

Een ingevuld 3-kolommenformulier.

Dit is verstuurd naar ouders en naar de overleggroep (CVB).

Is er met ouders een afspraak gemaakt over een contactmoment na de bespreking in de overleggroep (=CVB) (in fase 4).

Is er besproken dat de jeugdconsulent van de gemeente betrokken wordt bij het 'afwegingsgesprek'.

Aanbevelingen fase 3:

- Als het kind met u gesproken heeft, praat dan niet met de ouders zonder het kind daarvan in kennis te stellen. Afhankelijk van de leeftijd kan je met het kind afspreken wat je wel en niet met ouders bespreekt.
- Bepaal voor het gesprek met de ouders wat het **doel** van het gesprek is. Het doel van het gesprek kan bijvoorbeeld zijn om na te gaan of de ouders de zorgen herkennen. Vaak is de zorg delen met de ouders de beste ingang: blijf bij concreet gedrag wat gezien wordt bij het kind, herkennen ouders de signalen van hun kind ook in de thuissituatie? Bespreek niet de vermoedens, maar de zorgen en geef aan dat school en thuis hierbij allebei een verantwoordelijkheid kennen. Stel open vragen en zeg dat we op zoek zijn naar de oorzaak/ de aanleiding van het voor het kind ongewone gedrag. Spreek af welke vervolgacties worden ondernomen.
- Praten met de ouders kan vele gevolgen hebben. Zo kan door een gesprek een deel van de vermoedens onterecht blijken. Ook voelen sommige ouders zich al geholpen als de school hun zorg blijkt te delen en de problemen bespreekbaar zijn gemaakt. Maar het vermoeden kan ook worden gesterkt. Onderbouwing van het vermoeden en het delen van de zorgen in de overleggroep zijn dan de volgende stappen. Besef dat veel ouders uit onmacht kunnen handelen.
- Ouders kunnen het gesprek zien als bewijs van de loslippigheid van hun kind en van bemoeizucht van de school.
- Voor de vraag hoe u het beste een gesprek met de ouders kan voeren is het altijd mogelijk advies te vragen bij Veilig Thuis.
- Huisbezoeken bieden goede mogelijkheden om het samenspel tussen ouders en kinderen te observeren.
- Zorg ervoor dat ouders met slechts 2 of hooguit 3 personen uit de school te maken krijgen gezien de vertrouwensrelatie die tot stand dient te komen.
- Vanzelfsprekend heeft het betreffende kind behoefte aan steun en hulp. Bekijk wie het kind het beste ondersteuning kan bieden.

Fase 4: Wegen, beslissen en uitvoeren

*In de Overleggroep (CVB) wordt a.d.h.v. het ingevulde 3-Kolommenformulier de weging gemaakt óf er een melding veilig thuis moet komen. De jeugdconsulent van de gemeente wordt bij dit overleg uitgenodigd.

Als meetinstrument gebruiken we: de lijst van bijlage 4A *Indeling ernst van de mishandeling volgens Baeten en Willems*. En in geval van seksueel misbruik daarnaast ook het *vlaggensysteem* van Frans/Franck.

Analyse van de waarnemingen

- Beschrijven van de feitelijke informatie (bijlage 4A erbij gebruiken)
- Beeld van de verzorgingssituatie van het kind
- Draaglast/ draagkracht van de ouders beschrijven

Afweging maken Wel of Niet melden.

Deze afweging duidelijk beschrijven. (voor/ tegen)

1 Er is geen sprake van kindermishandeling en huiselijk geweld:

- Er vindt geen verdere actie plaats. Sluit het traject af met evaluatie, door naar fase 5
- Eventueel benodigde andere ondersteuning van het kind en/of het gezin op gang brengen binnen de op school afgesproken zorgstructuur.

2 Er bestaat twijfel over (het vermoeden van) kindermishandeling en huiselijk geweld:

er kan nu tot een extra observatieperiode besloten worden, het verdient de voorkeur af te spreken wat er geobserveerd gaat worden en hoe lang (zie fase 6); Ook moet er gekeken worden of er preventief hulpverlening opgestart moet worden

3 Er bestaat geground vermoeden of zekerheid over kindermishandeling en huiselijk geweld.

- Melding Veilig Thuis
- Overdenken welke hulpverlening nodig is in dit gezin

- Bij een melding Veilig thuis:

Afspreken → Wie gaat de melding doen?

→ Wie informeert MT dat we een melding gaan doen én wanneer we dit doen?

→ Wie en op welke manier, informeert de ouders?

Altijd moet er hulpverlening op gang gebracht worden (ongeacht of er een melding Veilig thuis gedaan is of niet).

Uitsluitend in een crisissituatie/ levensbedreigende situatie voor het kind kan men direct melden bij de politie en bij de Raad voor de Kinderbescherming. Een melding bij de Raad kan niet anoniem.

*Inschakelen hulpverlening

Bespreken welke hulpverlening we op gaan starten als er **geen** melding gedaan is.

Als er **wel** een melding gedaan is bij Veilig Thuis dan ligt de verantwoordelijkheid voor het op gang brengen van hulpverlening mede bij het Veilig Thuis.

De melder wordt op de hoogte gesteld van stappen die gezet worden met inachtneming van de privacy van het gezin. Het gaat hier om vrijwillige hulpverlening. Als dat niet lukt, terwijl de situatie ernstig blijft, dan zal het Veilig Thuis de Raad voor de Kinderbescherming inschakelen. Contactpersoon tussen Veilig Thuis en/of RvdK is de IB-er van de school.

Het is belangrijk om in de overleggroep na te denken over de mogelijkheden van hulpverlening. (Wat is er nodig in dit gezin?) Deze mogelijkheden kunnen overgedragen worden naar de hulpverlening als er een onderzoek plaats vindt.

Mogelijkheden voor hulpverlening zijn:

- A Een consult aanvragen bij Veilig Thuis
- B De jeugdarts roept het kind op voor onderzoek
- C Diagnostisch onderzoek naar sociale, emotionele of cognitieve problematiek
- D Gesprek met de maatschappelijk werker
- E Externe hulpverlening inschakelen

Ad A Een consultatie bij Veilig Thuis

- Iemand van de overleggroep spreekt met het Veilig Thuis.
- Deze geeft advies over de verdere stappen die genomen kunnen worden.
- De resultaten van het gesprek met het Veilig Thuis worden doorgesproken in de overleggroep. Naar aanleiding hiervan wordt het plan van aanpak eventueel bijgesteld.

Ad B De jeugdarts roept het kind op voor onderzoek

- De jeugdarts kan een kind oproepen voor onderzoek, nadat de school de zorgen heeft besproken met de ouders.
- De jeugdarts onderzoekt de leerling en spreekt met de ouders.
- De resultaten worden in de overleggroep ingebracht voor zover ze betrekking hebben op het vermoeden van huiselijk geweld/ kindermishandeling, rekening houdend met de privacy van het kind.

Ad C Diagnostisch onderzoek

- De orthopedagoog en/of de intern begeleider achterhalen of er sprake is van sociale, emotionele en/of cognitieve problematiek; door diagnostisch onderzoek.
 - De resultaten worden ingebracht in de overleggroep.

Ad D Gesprek met de schoolmaatschappelijk werker

- De schoolmaatschappelijk werker neemt contact op met de ouders om over thuissituatie te spreken.

Ad E Externe hulpverlening opstarten

Welke hulp is nodig in dit gezin?

Welke hulpverleningsinstantie kan dit bieden?

Plan van Aanpak opstellen

*Wie doet wat:

Wie schrijft Plan van Aanpak?

Wie belt Veilig Thuis?

Wie informeert MT?

Wie heeft contact met ouders over uitslag overleggroep en vervolgstappen?

Welke hulpverlening is nodig?

Welke organisatie kan dit bieden?

Welke rol kan de kerkelijke gemeente spelen?

Wie heeft contact met de hulpverlening?

Wie heeft contact met Veilig Thuis, RvK als er onderzoek opgestart wordt?

*Wanneer zijn bovenstaande acties gedaan?

*Wanneer is de vervolgbijeenkomst van de overleggroep.

Aanbevelingen fase 4: wegen, beslissen en uitvoeren

- Als ouders zelf hulp willen, dan zullen de ouders door moeten worden verwezen naar passende hulpverlening. (SGJ, MEE-Zeeland, Maatschappelijk werk van HH of ander maatschappelijk werk of hulp via Siloah, Agathos e.a.). In overleggroep bepalen welke vorm van hulpverlening w.s. het meest passend is. Ouders uitnodigen voor gesprek bij de schoolmaatschappelijk werker om mogelijkheden van hulpverlening door te nemen.
- Voor elke zaak rondom een vermoeden van huiselijk geweld/ kindermishandeling kan advies/ consult worden gevraagd bij het Veilig Thuis zonder de naam van het kind en/ of ouder te noemen.
- Wanneer een vermoeden van kindermishandeling gemeld wordt bij het Veilig Thuis, moet men rekening houden met de tijd die het Veilig Thuis nodig heeft om informatie te verzamelen en mensen te mobiliseren.
- Soms moet men bij een zaak wachten op een gunstig moment om in te kunnen grijpen of om iets in beweging te kunnen zetten. Melden bij Veilig Thuis maakt de kans dat dit lukt groter.
- Bij de politie is melding mogelijk, wanneer men aangifte wil doen omdat het een strafbaar feit betreft. Dit kan niet anoniem. De politie doet aan opsporing en start een strafrechtelijk onderzoek.

Fase 5: evaluatie

- De overleggroep evalueert datgene wat er is gebeurd en de procedures die zijn gevolgd.
- Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht.
- Besluit welke informatie in het leerling-dossier wordt vastgelegd. Ouders hebben recht op inzage in het kind dossier.
Alle gegevens die verzameld zijn blijven digitaal bewaard op H-schijf van de IB-er.
Bepalen welke informatie doorgegeven wordt door de leerkracht/OA bij overgang naar een volgende groep. Dit vastleggen in dossier van de leerling.

Aanbevelingen fase 5: evaluatie

- Leg op schrift vast hoe er gewerkt is. (stappen, acties, besluiten).
- Plan met directbetrokkenen tussentijdse evaluatiebijeenkomsten.
- Het bieden van permanente educatie en het regelmatig opfrissen van kennis, kunde en houding is van groot belang en noodzakelijk om goed om te kunnen gaan met signalen van huiselijk geweld/kindermishandeling. Team regelmatig hier over informeren. Eén keer per 5 jaar een Team- bijeenkomst rond dit onderwerp plannen. Het managementteam plant dit in. Met nieuwe leerkrachten en onderwijsassistenten wordt dit protocol doorgenomen tijdens het begeleidingstraject in het eerste schooljaar.

Fase 6: nazorg

Leerling/ouders:

- Los van de gekozen weg, blijft de leerkracht/OA zeker vier maanden na evaluatie het gedrag van het kind nauwkeurig volgen, bijzonderheden aantekenen in de groepsmap. De leerling wordt besproken op de volgende 2 leerlingbesprekingen en op de eerstvolgende CVB vergadering.
- Blijf het kind steunen;
- Indien er aanleiding toe is, roept de IB-er de overleggroep opnieuw bij elkaar (fase 2);
- Als gebleken is dat het vermoeden niet gegrond was, kunnen de werkaantekeningen worden vernietigd en kan het dossier met betrekking tot dit kind afgesloten worden.

Betrokken leerkracht/OA/overleggroep:

- De zorgen rondom een leerling kunnen bij de leerkracht/OA/overleggroep allerlei twijfels en gevoelens losgemaakt hebben. Het is van belang dat er ook nazorg voor hen beschikbaar is. De schoolmaatschappelijk werker is hiervoor beschikbaar.

Aanbevelingen fase 6: nazorg

- Het belang van het bieden van ondersteuning aan het kind moet niet onderschat worden. Veel mensen die in hun jeugd mishandeld of misbruikt zijn, hebben het gered doordat andere volwassenen zich om hen bekommerden.
- Sta open voor ondersteuning om uw eigen machteloosheid en teleurstellingen te hanteren wanneer onverhoopt toch blijkt dat de hulpverlening anders verloopt dan u had gedacht.
- In het kader van nazorg voor de leerkracht/OA heeft de school de taak om te zorgen voor een veilige werkplek (arbo-wet).

Bijlage 1: Observatiepunten

Vragen over 'opvallend gedrag van een leerling'

Naam leerling(e):jongen/meisje

Leeftijd/groep:

1. Sinds wanneer vertoont het kind opvallend gedrag?

2. Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van het kind veranderd?

3. Het opvallende gedrag bestaat uit (zie ook bijlage 2):

4. Hoe is de verhouding tot de medeleerlingen?

5. Hoe is de uiterlijke verzorging van het kind, zoals kleding en dergelijke?

6. Hoe is de verhouding tot vrouwelijke/mannelijke leerkracht/OAer?

7. Hoe is het contact tussen de school en de ouders?

8. Zijn er bijzonderheden over het gezin te melden? Indien mogelijk ook de bron vermelden.

9. Wat is er bij u bekend over eventuele broertjes en zusjes?

10. Zijn er opvallende veranderingen in de schoolresultaten?

Volgens de Wet op Persoonsregistraties hebben ouders het recht op inzage en correctie in het dossier van hun kind. Daarom dienen gegevens in het dossier zorgvuldig en zo objectief mogelijk te worden beschreven. Persoonlijke werkaantekeningen zijn geen onderdeel van het dossier en niet ter inzage voor ouders. Het is daarom belangrijk zeer zorgvuldig om te gaan met deze werkaantekeningen. Zet deze niet op naam. Zodra het mogelijk is vernietigt u ze.

Bijlage 2: Signalenlijst huiselijk geweld/ kindermishandeling (4-12 jaar)

Voorwoord

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren, die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling en huiselijk geweld (echtscheiding, overlijden van een familielid, enz.). Hoe meer signalen van deze lijst een kind te zien geeft, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen!

1. Lichamelijke signalen

- Wit gezicht (slaaptekort)
- Hoofdpijn, (onder)buikpijn
- Blauwe plekken, schaafplekken, brandwonden, gebroken ledematen
- Slecht verzorgd er uit zien
- Geslachtsziekte
- Jeuk of infectie bij vagina en anus
- Urineweginfecties
- Vermageren of dikker worden
- Pijn in bovenbenen, samengeknepen bovenbenen
- Houterige lichaamsbeweging
- Niet zindelijk (urine/ontlasting)
- Zwangerschap
- Lichamelijk letsel
- Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling

2. Gedragssignalen

- Somber, lusteloos, in zichzelf gekeerd
- Eetproblemen
- Slaapstoornissen
- Schrikken bij aanraking
- Hyperactief
- Agressief
- Plotselinge gedragsverandering (stiller, extra druk, stoer, agressief)
- Vastklampen of abnormaal afstand houden
- Isolement tegenover leeftijdgenoten
- Zelfvernietigend gedrag (bv. haren uittrekken, praten over dood willen, suïcidepoging)
- Geheugen en concentratiestoornissen
- Achteruitgang van leerprestaties
- Overijverig
- Zich aanpassen aan ieders verwachtingen, geen eigen initiatief
- Extreem zorgzaam en verantwoordelijk gedrag
- Verstandelijk reageren, gevoelens niet tonen (ouwelijk gedrag)
- Geseksualiseerd ("verleiden") gedrag, seksueel getint taalgebruik
- Opvallend grote kennis over seksualiteit (niet passend bij de leeftijd)
- Verhalen of dromen over seksueel misbruik, soms in tekeningen
- Geen spontaan bewegingsspel
- Moeite met uitkleden voor gymles of niet meedoen met gym
- Spijbelen, weglopen van huis
- Stelen, brandstichting
- Verslaving aan alcohol of drugs

3. Kenmerken ouders/gezin

- Ouder troost kind niet bij huilen
- Ouder klaagt overmatig over het kind, toont weinig belangstelling
- Ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind
- Ouder is zelf mishandeld of heeft psychiatrische- of verslavingsproblemen
- Ouder gaat steeds naar andere artsen/ziekenhuizen ('shopping')
- Ouder komt afspraken niet na
- Kind opeens van school halen
- Aangeven het bijna niet meer aan te kunnen
- 'Multi-problem' gezin
- Ouder die er alleen voorstaat
- Regelmatig wisselende samenstelling van gezin
- Isolement
- Vaak verhuizen
- Sociaaleconomische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, etc.
- Veel ziekte in het gezin
- Geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

1. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

- Agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader (sommige jongeren, m.n. jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan), agressie naar medeleerlingen, leeftijdgenoten, agressie en wreedheid naar dieren
- Alcohol- of drugsgebruik
- Opstandigheid, angst, depressie
- Negatief zelfbeeld
- Passiviteit en teruggetrokkenheid, verlegenheid
- Gebrek aan energie voor schoolactiviteiten
- Zichzelf beschuldigen
- Suïcidaliteit
- Sociaal isolement: proberen thuissituatie geheim te houden en ondertussen aansluiting te vinden met leeftijdsgenoten (zonder ze mee naar huis te nemen)
- Gebrek aan sociale vaardigheden
- Vaak wordt de verkeerde diagnose ADHD gesteld

*Op de website: www.kindermishandeling.info is nog meer achtergrondinformatie te vinden.

Bijlage 3: Bespreekformulier vermoeden huiselijk geweld of kindermishandeling. In te vullen door de overleggroep

Naam :
 Geboortedatum :
 Datum bespreking :

Wat zijn de zorgen	Wat werkt er goed	Wat moet er gebeuren
<p>2. Wat is er gebeurd, heb je gezien wat maakt dat je zorgen hebt over dit kind?</p> <p>4. Welke woorden zou je gebruiken om over dit probleem te praten zodat het kind begrijpt wat jouw zorgen zijn?</p> <p>6. Als je bedenkt wat er tot op heden is gebeurd wat is het ergste wat zou kunnen gebeuren.</p> <p>8. Zijn er problemen in haar/zijn leven of familie wat de problemen zwaarder maakt?</p>	<p>1. Wat vind je leuk aan dit kind? Wat zijn haar/zijn sterke eigenschappen?</p> <p>3. Wie zijn de mensen die het meest om het kind geven? Hoe zorgen ze het best voor het kind?</p> <p>5. Wat zou het kind zeggen over wat er het leukste in zijn of haar leven is?</p> <p>7. Wie zou het kind aanwijzen als de meest belangrijke mensen voor haar/hem? Hoe helpen die het kind om veilig op te groeien?</p> <p>9. Zijn er momenten geweest dat de problemen er niet waren of dat het beter ging?</p>	<p>Na goed nagedacht te hebben over dit probleem. Wat zou jij willen zien als de situatie een 10 was?</p> <p>Wat zou het kind zien/merken als het probleem opgelost was?</p> <p>Wat is de volgende stap die moet gebeuren om het probleem op te lossen?</p>

Ernst-taxatie

0 = Hulp is nodig, zo kan het niet verder.
 10 = Het probleem is opgelost (zoveel als mogelijk is).

Bijlage 3b: Leidraad bespreking in overleggroep

Conclusie:

Inschatting van de ernst van de problematiek (a.d.h.v lijst Beaten en Willems)

Zorgschaal invullen.

Mate van zorg inschalen op cijfer 1-10 (vanuit diverse invalshoeken)

Signalen van welzijn		
<u>Zorgen</u> <i>Uit bespreekformulier en evt aanvullingen</i>	<u>Krachten/ hulpbronnen</u> <i>Uit bespreekformulier en evt aanvullingen</i>	
<u>Doelen voor het kind</u> <i>Wat wil het kind /de jongere veranderen en welke ideeën heeft zij/hij om dat te bereiken?</i>	<u>Doelen van ouders/opvoeders</u> <i>Wat willen de ouders /opvoeders veranderen en welke ideeën hebben zij om dat te bereiken?</i>	<u>Doelen school</u> <i>Welke veranderingen zou de school willen zien om vertrouwen te hebben over het welzijn van het kind?</i>
Welzijnsschaal (0-10) <i>Gezamenlijke score bepalen of anders apart weergeven</i>		
<u>Acties</u> <i>Na goed nagedacht te hebben over dit probleem. Wat zou je willen zien als de situatie een 10 was?</i> <i>Wat zou het kind zien/merken als het probleem opgelost was?</i> <i>Wat is de volgende stap die moet gebeuren om het probleem op te lossen?</i>		

Bijlage 4: Formulier overleggroep: inschatting ernst van de problematiek

4A Indeling volgens Baeten en Willems (Baeten, 2004)

Lichamelijke mishandeling

1. Licht
 - Slaan met de hand of met een voorwerp dat geen ernstige verwondingen geeft bijvoorbeeld met een liniaal.
2. Matig
 - Gevolgen van slaan zijn zichtbaar als striemen of blauwe plekken.
3. Ernstig
 - Verwondingen door de mishandeling bijvoorbeeld brandwonden door uitdrukken van sigaretten op het kind.
4. Zeer ernstig
 - Ernstige verwondingen of verstikking waarvoor medische hulp nodig is.
5. (Bijna) fataal
 - Ernstige verwondingen waarvoor opname in het ziekenhuis nodig is.

Lichamelijke verwaarlozing

1. Licht
 - Ouders hebben onvoldoende aandacht voor de dagelijkse verzorging van het kind
 - Onvoldoende toezicht gedurende korte tijd bijvoorbeeld minder dan 3 uur.
 - Maaltijden worden overgeslagen.
 - Het kind krijgt kleren die niet passen bij zijn/haar lengte.
 - Het huis is vies.
 - Aan de lichamelijke zorg van het kind wordt geen aandacht besteed.
2. Matig
 - Twee tot drie keer per week worden maaltijden overgeslagen.
 - Onvoldoende toezicht gedurende langere tijd bijvoorbeeld 3-8 uur.
 - Minder dan 3 uur geen toezicht op onveilige plaats.
 - Onvoldoende toezicht op een kind met problematisch gedrag.
 - De kleren van het kind passen niet bij het seizoen.
 - Geen geschikte slaappleaatsen.
 - Doktersadvies wordt niet opgevolgd.
 - Luiers worden niet regelmatig verschoond.
3. Ernstig
 - Vier of meer keer per week worden twee maaltijden achtereen overgeslagen.
 - Onvoldoende toezicht gedurende 8-10 uur.
 - Geen toezicht op onveilige plaats gedurende 3-8 uur.
 - Er is geen vast onderdak.
 - Het huis zit vol ongedierte.
 - Een therapie van het kind wordt niet afgemaakt.
 - De moeder brengt haar ongeborn kind in gevaar door verslaving aan alcohol of drugs (maar geen foetaal alcoholyndroom of ontweningsverschijnselen bij het kind).
4. Zeer ernstig
 - Geen onderdak.
 - Extreme vervuiling.

- Onvoldoende toezicht 10-12 uur.
- Spelen op een gevaarlijke plaats (kans op verkeersongeval, verdrinking).
- Onvoldoende toezicht op destructief kind (brandstichting, zelfmoordpoging).
- Geen noodzakelijke medische hulp.
- Zo weinig eten dat het kind niet meer goed groeit.

5. (Bijna) fataal

- Kind heeft bij de geboorte foetaal alcohol syndroom of ontweningsverschijnselen.
- Zo weinig eten dat het kind afvalt.
- Door niet zoeken van medische hulp is kind invalide of overleden, bijvoorbeeld door uitdroging.
- Ouder zoekt geen hulp bij levensgevaarlijke emotionele problemen, zoals suicidegevaar of pogingen tot doodslag.

Psychische mishandeling

1. Licht

- Kind krijgt teveel of te weinig verantwoordelijkheid.
- Ouder kleineert kind.
- Ouder reageert niet op het aandacht vragen van het kind.
- Ouder disciplineert kind door intimidatie.

2. Matig

- Ouder staat geen vriendschappen toe met leeftijdgenoten.
- Kind wordt in de ouderrol gedwongen, of ouder houdt kind klein.
- Geen liefdevolle interactie met het kind.
- Kind staat bloot aan (niet gewelddadige) huwelijksconflicten van ouders.

3. Ernstig

- Ouder geeft kind schuld van huwelijksconflicten.
- Kind wordt fysiek of verbaal bedreigd.
- Kind wordt blootgesteld aan huiselijk geweld.
- Ouder is vijandig tegenover kind.

4. Zeer ernstig

- De ouder dreigt met zelfmoord of verlating.
- Extreem huiselijk geweld met verwondingen van de partner.
- Het kind krijgt de schuld van zelfmoord of dood van een gezinslid.
- Het kind wordt een dagdeel opgesloten.
- Het kind wordt een paar uur opgesloten in zeer nauwe ruimte.

5. (Bijna) fataal

- De ouder doet zelfmoordpoging in bijzijn van het kind.
- De ouder probeert het kind te doden.
- De primaire verzorger verlaat het kind een etmaal of langer zonder aanwijzing over bereikbaarheid of tijdstip terugkomst.
- Het kind wordt vastgebonden of opgesloten in een enge ruimte zoals een kast.

Psychische verwaarlozing

1. Licht

- De ouder laat het kind activiteiten voor volwassenen bijwonen, bijvoorbeeld kroegbezoek.
- De ouder staat toe dat het kind zonder opgaaf van redenen 25 schooldagen in een jaar mist.

2. Matig

- De ouder doet illegale activiteiten met medeweten van het kind, bijvoorbeeld

winkeldiefstal.

- De ouder laat het kind meer dan 25 schooldagen per jaar missen, bijvoorbeeld omdat het kind op een jonger kind moet passen.
3. Ernstig
 - De ouder weet dat het kind illegale activiteiten uitvoert maar grijpt niet in.
 - De ouder weet dat het kind 25 tot 50 % van de schooldagen spijbelt, maar grijpt niet in.
 4. Zeer ernstig
 - De ouder laat het kind strafbare feiten plegen, bijvoorbeeld winkeldiefstal.
 - De ouder houdt het kind meer dan 50% van de schooldagen thuis.
 5. (Bijna) fataal
 - De ouder laat het kind ernstige misdrijven plegen, bijvoorbeeld gewapende diefstallen, gijzeling.
 - De ouder dringt er bij het kind op aan om niet naar school te gaan of houdt het kind thuis.

Seksueel misbruik

1. Licht
 - Ouders of andere volwassenen stellen kinderen bloot aan seksuele prikkelingen of handelingen zonder het kind er direct bij te betrekken: pornografisch materiaal, seksuele praat, seksuele handelingen in aanwezigheid van het kind.
2. Matig
 - Seksueel contact: volwassene toont geslachtsdelen.
3. Ernstig
 - Volwassene dwingt het kind tot wederzijdse seksuele aanrakingen.
4. Zeer ernstig
 - (Poging tot) Penetratie
5. (Bijna) fataal
 - Verkrachting onder dwang van fysiek geweld of dwang tot prostitutie.

4B Indeling van het ministerie van Justitie

Naast de indeling van Baeten en Willems geeft een brochure van het ministerie van Justitie een indeling naar de ernst van seksueel misbruik in het strafrecht (Ministerie van Justitie, 2003).

1. Licht
 - Eenmalig incident van relatief onschuldig karakter, zoals betasting van geslachtsdelen boven of onder de kleding zonder dwang maar het kind vindt het ongewenst.
2. Matig
 - Eenmalige of meermalige betasting van de geslachtsdelen onder de kleding of masturbatie in het bijzijn van het kind. Het kind is in geringe mate afhankelijk van de dader, die geen lichamelijke dwang uitoefent, maar het kind wel onder druk zet en vraagt om geheimhouding.
3. Ernstig
 - (Pogingen tot) penetratie of wederzijdse masturbatie. Het kind is afhankelijk van de dader. Het misbruik houdt minimaal één jaar aan. De dader gebruikt lichamelijke dwang of psychische manipulatie.

4. Zeer ernstig
- Meermalig, langdurig seksueel misbruik (penetratie), dat minimaal één jaar aanhoudt. Het kind is afhankelijk van de dader. Die chanteert het kind of gebruikt lichamelijk geweld.

4C Overig materiaal om ernst van seksueel misbruik in te schatten.

Erika Frans/ Thiery Franck: Vlaggensysteem; Reageren op seksueel (grens)overschrijdend gedrag van kinderen en jongeren. Garant. Staat in de IB-kast in zorgkantoor.

Bijlage 5 sociale kaart

1. **Veilig Thuis**

Advies en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling: www.vooreenveiligthuis.nl 0800-2000 (dag en nacht, ook in het weekend)

2. **Stichting Intervence**

(alleen belangrijk bij crisis als de betreffende persoon een contactpersoon heeft bij Intervence.)

Ze komen alleen in actie als het echt nodig is: op verzoek van wijk/gebiedsteams in de gemeenten* of op verzoek van de kinderrechter**

Stichting Intervence

Roozenburglaan 89, 4337 JB Middelburg

Postbus 62, 4330 AB Middelburg

Telefoon: 0118 – 677 600

www.intervence.nl | info@intervence.nl

Als je echt in paniek bent of er is crisis en je hebt een contactpersoon bij Intervence dan bel je in eerste instantie met:

OVERDAG: 0118-677600

AVOND EN WEEKEND: 0118-677858

We brengen je direct in contact met jouw gezinsmanager of een collega, die met jou kijkt wat er gebeuren moet. Als het nodig is kan er opvang voor je geregeld worden.

3. **CJG (Centrum voor jeugd en gezin)**

Iedere gemeente heeft een CJG (Centrum voor Jeugd en Gezin). Ouders, verzorgers en jongeren tot 23 jaar kunnen er terecht met vragen over gezondheid, opgroeien en opvoeden. Voor moeilijke situaties zoals drugs of agressie, maar ook voor alledaagse dingen zoals zwangerschap, puberteit of voeding.

Zie voor adressen het bijgevoegde pdf bestand, "Contactgegevens per Zeeuwse gemeente."

4. **Eleos (Stichting Gereformeerde Geestelijke Gezondheidszorg)**

Eleos biedt behandeling aan kinderen, jongeren en volwassenen die te maken hebben met psychische en psychiatrische problemen.

Behandeling jeugd

Kinderen en jongeren (tot 18 jaar) vallen onder de Jeugdwet. Om zorg te krijgen van Eleos moet hun gemeente een contract hebben gesloten met Eleos. Maar het is ook mogelijk om behandeling te krijgen via een persoonsgebonden budget (pgb). Eleos biedt basis-ggz en gespecialiseerde ggz. Voor behandeling bij Eleos is een verwijzing van de huisarts nodig. De huisarts moet in de verwijsbrief nadrukkelijk aangeven waarvoor de indicatie is.

U kunt uw kind, of jij kunt jezelf digitaal aanmelden voor hulp van Eleos op

www.Eleos.nl

Behandeling Volwassenen

Om als volwassene (18 jaar of ouder) behandeling te krijgen van Eleos is een verwijzing van uw huisarts nodig. Eleos biedt basis-ggz en gespecialiseerde ggz. Uw huisarts moet in de verwijsbrief nadrukkelijk aangeven waarvoor u een indicatie krijgt.

Dordrecht en Goes

Stationspark 49a

4462 DZ Goes

T: 088-892 00 70

Dordrecht en Goes

- *Volwassenenzorg* 088-892 00 60
op maandag t/m vrijdag van 08.30-17.00 uur
- *Jeugdzorg* 088-892 00 60
op maandag t/m vrijdag van 08.30-17.00 uur

Een informatieve jongerensite van Eleos waar ze ook kunnen chatten of e-mailen met een hulpverlener over hun probleem of dat van iemand uit hun omgeving is www.mindguide.nl .

5. Emergis (Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg)

Hulp bij psychische problemen en verslaving

Postbus 253

4460 AR Goes

bezoekadres:

Oostmolenweg 101

4481 PM Kloetinge

T 0113 26 70 00

E emergis@emergis.nl

Bij Acute zorg:

Als je nog niet in behandeling bij ons bent, bel je de huisarts of de huisartsenpost. Als het

nodig is nemen zij contact met ons op. Ben je wel in behandeling bij ons, dan kun je zelf bellen.

6. Helpende Handen (maatschappelijk werk)

Helpende Handen ondersteunt mensen met een beperking en hun familie door het bieden van Praktische Thuishulp; aanvragen PGB en gastgezinnen. Ook bieden de consultants de mogelijkheid om te begeleiden bij het zgn keukentafelgesprek.

Voorwaarde is lid worden van de Vereniging.

Postbus 404

3440 AK Woerden

bezoekadres:

Houttuinlaan 7

3447 GM Woerden

T 0348 48 99 70

maandag: 9.30 - 12.30 uur en 13.00 - 16.30 uur

dinsdag - donderdag: 8.30 - 12.30 uur en 13.00 - 16.30 uur

vrijdag: 8.30 - 12.30 uur

E info@helpendehanden.nl

W www.helpendehanden.nl

7. Agathos

Agathos biedt intensieve ambulante hulpverlening aan kinderen en gezinnen waar:

- De leefomstandigheden voor het kind niet veilig genoeg zijn
- Het kind een verstandelijke, psychische of lichamelijke beperking heeft
- Het kind begeleiding nodig heeft op school (buitenom het "rugzakje")

Centrale zorglijn: (010) 264 07 77

<http://www.agathos-thuiszorg.nl/contact.html>

8. Juridisch Loket

Het Juridisch Loket geeft u gratis juridisch advies en informatie op alle rechtsterreinen.

bezoekadres

Rotterdamse Kaai 69

4331 GN Middelburg

T 0900 8020 (€ 0,25 p/m) ma-vr 09.00-17.00 uur

Inloopsprek uur: woensdag van 09.00 - 11.00 uur

9. Clïëntondersteuning bij de gemeente

Informatie, advies en ondersteuning voor mensen van alle leeftijden met:

- Een verstandelijke, lichamelijke of zintuigelijke beperking
- Een chronische ziekte
- Niet aangeboren hersenletsel
- Autisme

In de Oosterschelderegio (Bevelanden, Schouwen-Duiveland en Tholen):

De consulent bezoekt de cliënt thuis of op een locatie dichtbij hem/haar in de buurt. U kunt voor het maken van een afspraak bellen met uw consulent. Ook kunt u terecht via het Wmo-loket van de gemeente waarin u woont SMWO 0113-277111 Bezoekadres: 's-Heer Elsdorppweg 12, Goes. Infopunt@smwo.nl/ www.smwo.nl

Regio Walcheren

Gemeentelijke Porthos- locaties in Middelburg en Vlissingen, ook voor inwoners van de gemeente Veere.

Porthos-locaties op Walcheren:

- Pablo Picassoplein 126 te Vlissingen (09.00 – 13.00 uur)
 - Sint Sebastiaanstraat 12 te Middelburg (13.00 tot 17.00 uur)
- Algemeen telefoonnummer Porthos 088 751 4000

Regio Zeeuws Vlaanderen

Gemeentelijke locaties

in Sluis, Axel en Terneuzen:

- AanZ in Terneuzen, Stadhuisplein 1
4531 GZ Terneuzen, 0115 455 000
Kijk ook op www.aan-z.eu
- Het voormalige Raadhuis, Markt 1 te Axel
van 8.30 - 17.00 uur
- Porthos Sluis, Nieuwstraat 2 te Oostburg T0117 457 050
van 8.30 - 17.00 uur www.porthossluis.nl
- MEE participeert in Stichting Hulst voor Elkaar,
W www.hulstvoorelkaar.nl
E info@hulstvoorelkaar.nl
bezoekadres Hulst: Lange Bellingstraat 2, 0114 - 68 47 00

10. Politieteam

Bij niet dringende zaken T 0900-8844

Dringende zaken T 112

11. Slachtofferhulp Zeeland

Slachtofferhulp Nederland helpt na een misdrijf, verkeersongeluk of calamiteit op juridisch, praktisch of emotioneel gebied. De hulp is gratis en in de buurt. Ook kunt u het contactformulier op deze website invullen. Een van onze medewerkers neemt binnen 2 werkdagen contact met u op. In verband met uw privacy bellen wij met een onbekend nummer.

T 0900-0101(lokaal tarief) ma-vr 09.00-17.00 uur

E info@slachtofferhulp.nl

W www.slachtofferhulp.nl